

ליל שבת קודש פרשת תולדות ה'תשס"ב

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י' המדבר מיעקב ועשו, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על כמה נקודות בתורה זו של רביז"ל) יעקב הוא בחינת הצדיק שמסתכל על החכמה והשכל שבכל דבר, כי לקח את הכבודה שנקרא ראשית, שהוא החכמה והשכל של כל דבר, כמו שכתוב (תהלים קי"א) ראשית חכמה, והשכל הזה מאיר לאדם בכל דרכיו כמו השמש, אבל מחמת שאור השכל גדול מאד, אי אפשר לזכות אליו כי אם על ידי בחינת נו"ן, שהוא ענין מלכות ואמונה, היינו תפילה (כמבואר בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ג), ועשו הוא ההיפוך מזה, שמוכה את הכבודה, שהוא החכמה והשכל שיש בכל דבר, ועליו נאמר (משלי י"ח) לא יחפוץ בסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו, וזה בחינת מלכות הרשעה, וכשזה קם זה נופל, היינו כשמקימים מלכות דקדושה שהוא בחינת יעקב, אזי נופל ונתבטל מלכות הרשעה של עשו, ומתגלה אלוקותו יתברך בעולם וכו', עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה עיקר עבודת איש הישראלי לזכות לראות אלקותו יתברך מכל פרט ופרט של הבריאה, שזהו עיקר החכמה והשכל שיש בכל דבר, כי כל דבר שבזה העולם נברא בשביל תכלית מיוחדת, היינו לקרב את האדם אליו יתברך, לכן כשאדם מוצא את החכמה והשכל שיש בכל דבר, היינו תכלית בריאתו, ואיך להתקרב אל השם יתברך על ידי אותו דבר, הרי הביא את הבריאה לתכליתה, וזהו עבודת האדם בכל ימי חייו, להעלות ולהגדיל חכמתו ושכלו, ולראות אלקותו יתברך מכל דבר, וזה נקרא בחינת שמש, כי מאיר לו אורו יתברך כמו השמש בצהרים, ואפילו בתוקף חשכת לילה אינו חשוך לו כלל, כי שכלו מאיר באור גדול מאד, ותמיד מחיה עצמו עם הארת אלקותו יתברך, שזה נקרא חיות אמיתי, כי חי עם השם יתברך, ורק זה נקרא חיים אמיתיים, וכמו שכתוב (דברים ד') ואתם הדבקים בהוי"ה אלהיכם חיים כולכם היום, וזהו בחינת האות חי"ת, שהוא לשון חיות, כי החכמה הוא החיות של כל דבר, וכמו שכתוב (קהלת ז') החכמה תחיה את בעליה, אבל מחמת שאור השכל גדול מאד, ואי אפשר לקנותה בפעם אחת, וכדוגמת השמש שאי אפשר להסתכל בה כמו שהוא, לכן צריכין להקדים את

בחינת נו"ן, שהוא המלכות והאמונה, שהוא ענין הצמצום, היינו לחזק עצמו באמונה שלימה וברורה, להאמין שבוודאי יש חכמה ושכל עמוקה בכל פרט של הבריאה, ואף על פי שלעת עתה אינו זוכה לדעת מה היא בדיוק, אבל סומך עצמו על אמונה שבוודאי יש חכמה זו, ועל ידי תוקף האמונה, סוף כל סוף זוכה להגיע אל הידיעה, לדעת בידיעה ברורה את החכמה שיש בכל דבר, ואז מאיר לו שכלו מאד כמו השמש בצהרים, ונמשך עליו ח"ן אמיתי, שהוא התחברות אותיות חי"ת ונו"ן הנ"ל, ומיד שיש עליו חן, נתקבלין כל בקשותיו.

והנה במקום אחר בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ג) מבואר, שענין הנו"ן, שהוא המלכות והאמונה, הוא ענין התפילה, כי עיקר הדרך שזוכין לקבל עול מלכותו יתברך, ולהקים את האמונה הקדושה, הוא על ידי תפילה, וכל מה שמרבים להתפלל אליו יתברך, כן נכנס בו אור האמונה, עד שנקבע בלבו כיתד חזק כל תמוט, ואז הוא מוכן לעלות אל החכמה והשכל של כל דבר, ונמשך עליו ח"ן אמיתי, שהוא ענין התחברות הח' והנ', ואזי נתקבלים כל תפילותיו ובקשותיו לפניו יתברך, כי עיקר הטעם שאין נתקבלין התפילות והבקשות, מחמת שאין להם חן ואינם נכנסין בלב המתבקש, אבל כשאדם זוכה לחן, על ידי חיבור החכמה והאמונה כנ"ל, אזי דבריו הם דברי חן, ונתקבלין כל בקשותיו וכל תפילותיו.

והנה ההיפוך מכל זה הוא עשו הרשע, שמבזה את הבכורה, שהוא החכמה והשכל שיש בכל דבר, וכמו שכתוב (בראשית כ"ה) ויבז עשו את הבכורה, שמוכן למכור את הבכורה בשביל נזיד עדשים, כי עשו אינו רוצה להסתכל על החכמה והשכל שיש בכל דבר, ויותר טוב לו ללכת אחר תאוות לבו, ולמלאות בטנו עם תאוות עולם הזה, וכמו שכתוב (משלי י"ח) לא יחפוץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו, ולכן אצלו שוכן מלכות הרשעה, המסתיר ומכסה על מלכות דקדושה, וממנו נמשך עיקר היצר הרע, ועיקר עבודת האדם להגביר מלכות דקדושה על מלכות הרשעה על ידי לימוד התורה בכה, ועל ידי ריבוי תפילה, ואז זוכה שמאיר לו אלקותו יתברך בכל דרכיו כמו השמש בצהרים, וכמו שכתוב (משלי ד') ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום, וזוכה להכלל לגמרי בו יתברך, ולהתענג על נועם זיו השכינה, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנו"ן לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה מצינו בפרשת השבוע איך שיצחק אבינו רצה לברך את עשו, ורבקה אימנו רצתה

שיעקב יקבל את הברכות, וצריכין להבין מה היה דעתו של יצחק אבינו למסור את הברכות לעשו הרשע, ואיך הבינה רבקה אימנו אחרת? ועל פי דברי רבינו"ל הנ"ל יש לפרש הענין בטוב טעם ודעת, כי הגה יצחק אבינו היה עולה תמימה שנתגדל בביתו של אברהם, והיה צדיק בן צדיק, והוא ידע והבין שעשו שהוא איש יודע ציד איש שדה היוצא בחוץ, נמצא בסכנה גדולה לישראל חזק באמונתו ולהגיע אל החכמה והשכל שיש בכל דבר, ולכן רצה לברך אותו עם ברכות שמים וארץ כדי ליתן לו כח להתגבר על יצרו הרע ועל מלכות דסטרא אחרא, וכדי שיכול להקים מלכות דקדושה, ויצחק הבין שעשו יש לו נסיונות רבות וקשות מאד בחוץ, אבל אם יעמוד בהם, יהיה מעלתו גבוה מאד, וכדוגמת אברהם אביו שנתגדל בביתו של תרה, ואף על פי כן הכיר את בוראו, ובזה היתה מעלתו עוד יותר גבוה מיצחק, שנתגדל בבית של קדושה וטהרה (וכמבאר באור החיים הקדוש פרשה כ"ה פסוק י"ט עיין שם), כי מי שצריך ללחום עם כוחות הטומאה ומלכות הרשעה, הוא זוכה להתגלות מיוחדת של מלכות דקדושה, כי כשזה קם זה נופל, אבל רבקה אמינו הבינה אחרת, כי היא נתגדלה בבית בתואל ולבן הארמי, הנקראים כן על שם הרמאות שלהם (עי' בספר הקדוש הנ"ל שם פסוק כ'), והיא הכירה שעשו כבר השתרש במעשיו הרעים, ואצלו שורה מלכות דסטרא אחרא ולא יועיל לו הברכות כלל, ואדרבה, יעקב צריך את הברכות ביותר כדי שלא יתיישן העבודה אצלו ולא יתקרר מתוקף התלהבותו, כי זהו כלל גדול שתענוג תמידי אינו תענוג (וכמבאר מזה הרבה בשם הבעל שם טוב הקדוש ז"ע), ולכן דייקא מי שנמצא תמיד באהל של הקדושה, בבחינת יעקב איש תם יושב אהלים, הוא צריך עזרה וסיוע מיוחדת שלא יתיישן אצלו העבודה ולא יהיה זול ופשוט אצלו, ולכן ביקשה שיעקב יקבל את הברכות מיצחק, כדי שיהיה לו כח להתחדש תמיד בעבודת השם, ויתעלה תמיד מדרגא אל דרגא, והשם יתברך יזכינו להמשיך על עצמינו התחדשות חדש בעבודת השם בכל יום, ונזכה לעלות ולהגיע אל החכמה והשכל שיש בכל דבר, עדי נזכה להכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת תולדות ה'תשס"ב

בשבת קודש בבוקר, היתה סעודת מצוה לא' מאנ"ש בבית מדרשו של מוהרא"ש נ"י ולא איסתייע מילתא לדרוש אז ברבים.

סעודה שלישית פרשת תולדות ה'תשס"ב

בסעודה שלישית סעודת רעווא דרעווין דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' רע"ח המדבר מן החליף טוב של השוחט ההגון, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, דע שעל חליף טוב יכולין לראות כל הפלים של הבית המקדש איזה פנים יש להם, וזה שפתוב פשאמר יצחק לעשו שיבדק הספין וישחט יפה, "שא נא כליך", (בראשית כ"ז), רמז על פלים של בית המקדש, שהם נראים על הספין היפה פנ"ל, וכן איתא במדרש (בראשית פרשה ס"ה): שפליך רמז על פלים של בית המקדש, כמו שאמרו שם: 'פליך-זה בבל' שנאמר: "ואת הפלים הביא בית אוצר אלהיו", נמצא שפליך מרמז על פלים של בית המקדש:

"בקנאו את קנאתי" (במדבר כ"ה), בחינת הצדיק שאינו מקנא שום צדיק, לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, רק אותו לבדו יתברך, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה הקשר בין שני מאמרים אלו של רביז"ל, מענין החליף טוב של השוחט הגון, ומענין הצדיק שאינו מקנא שום צדיק לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, יצא מסיפור שהיה בשמיני עצרת שחל להיות בשבת שנת תקס"ח, וישבו הרבה מאנ"ש אצל רביז"ל בסעודת הבוקר, ורביז"ל דיבר נפלאות כדרכו,

ובתוך שיחתו הקדושה אמר, שעל חליף טוב יכולים לראות כל הכלים של הבית המקדש, וגילה את תורה הנ"ל, ומוהרנ"ת ז"ל נתלהב אז כל כך מדברי רביז"ל עד שהרים קולו ואמר "רבי! כמדומה לי שאין לכם לקנאות שום צדיק לא בעולם הזה ולא בעולם הבא", השיב לו רביז"ל, הלא זה פירוש הפסוק (במדבר כ"ה) בקנאו את קנאתי, בחינת הצדיק שאינו מקנא צדיק לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, רק אותו יתברך לבד, ולכן שני המאמרים היו במעמד אחד, ובוודאי יש גם שייכות וקשר בעומק מושגם, וכמו כל דברי רביז"ל שיש בהם עמקות גדול.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי הנה ענין זה שיכולים לראות על החליף של שוחט הגון את כל כלי בית המקדש, הוא בוודאי השגה גדולה ונוראה מאד, ויש להבינה על פי מה שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ל"ג). כל מי שיש בו דיעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו, כי עיקר בנין בית המקדש הוא בנין בית המוחין (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י"ג), שיזכה האדם לראות ולהכיר אלקותו יתברך בגילוי רב ועצום, כמו שהיה מתגלה בזמן שבית המקדש היה קיים, וכשאדם זוכה לדעת אמיתי, אזי נחשב כאילו בית המקדש בנוי בימיו, והנה ענין של בדיקת הסכין, ולשמרה מכל מיני פגימה, בוודאי תלוי בדעת ברור מאד, כי אם אין דעת הבדלה מנין (ירושלמי ברכות), ובלי דעת אי אפשר להבחין בין סכין כשר לפגום, וכמובא בשולחן ערוך (יורה דיעה סי' י"ח סעיף ז') "והרבה צריך ישוב הדעת ויראת שמים לבדיקת הסכין וכו' ובחינת חוש המישוש כפי כוונת הלב", עיין שם, נמצא שאי אפשר להעמיד חליף טוב כי אם על ידי דעת אמיתי, ולכן אם יש שוחט הגון שמעמיד סכין טוב באמת, סימן שיש בו דעת, וכל מי שיש בו דעת כאילו נבנה בית המקדש בימיו, ולכן ראוי לראות את הכלים של הבית המקדש על החליף שלו, כי הוא זוכה לבנין הדעת שהוא בנין בית המקדש, והבן.

והנה על פי זה יש להבין גם את הקשר של המאמר השני, על הפסוק (במדבר כ"ה) בקנאו את קנאתי, בחינת הצדיק שאינו מקנא שום צדיק אחר לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, רק אותו יתברך לבד, כי הנה מדת הקנאה נמשכת רק מחסרון הדעת, כשאין לאדם דעת אזי מתחיל לקנאות באחרים למה יש לו כסף וכבוד יותר ממנו, והקנאה אוכלת בו עד שעצמותיו מרקיבין ממש רחמנא ליצלן, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (שבת קנ"ב:) כל מי שיש בו קנאה עצמותיו מרקיבין, שנאמר (משלי י"ד) רקב עצמותיו קנאה, והפירוש הוא, שעוד בחיים חיותו בעולם הזה עצמותיו מרקיבין בתוכו, ואין לו שום חיות כלל, כי הקנאה אוכלת בו עד שהוא מתבלה לגמרי, כי מי שיש בו דעת אמיתי ויודע שהכל תלוי בו יתברך לבד, אף פעם אינו

מקנא שום בריה, כי מי יש לו לקנאות? הלא כל מה ששייך אליו יגיע אליו באיזה סיבה שיהיה, וכל מה שלא שייך אליו לא יגיע אליו בשום פנים ואופן, אם כן מה יש לו לקנאות? ועל פי רוב כל מה שמקנאין אחרים הוא להבל ולריק, כי מקנא שיש לזה הוא כל כך הרבה כסף וכבוד, ואינו יודע שהכסף והכבוד בא לו עם צרות גדולות ועצומות כאלו, עד שלא היה מחליף עמו בשביל כל הון דעלמא, אבל כך דרך בני אדם לקנאות באחרים בקנאה עוורת, וזה מביא לו אחר כך כל הצרות, כי אין לו שום חיות כלל, ועצמותיו מרקיבין ממש, ואשרי מי שניצל מן המדה הזאת לגמרי.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שמדת הקנאה הוא מחלה גרועה מאד שקשה להתרפאות ממנה, כי היא מתגברת על האדם מקטנותו, ומיד שנולד בבית עוד אח או אחות, כבר מקנא בו הילד הקדום, והאדם צריך לעבוד הרבה לעקור מעצמו מדת הקנאה, ולחלק ממה שיש לו עם אחרים, והצדיקים אמיתיים שזכו לדעת אמיתי, וניקו עצמם מכל שמץ של קנאה, אינם מקנאים שום בריה לא ברוחניות ולא בגשמיות, כי זכו להכלל בו יתברך כל כך, עד שאין להם עסק עם אחרים כלל, ולא שייך שיעלה על לבם קנאה מאחרים, ואדרבה הם שמחים בתכלית השמחה לראות הטוב וההצלחה אצל כולם, ואין בהם מדת צר עין כלל, ואז הם זוכים להגיע אל מדריגת "בקנאו את קנאתי", שמקנאים בו יתברך לבד כביכול, איך זוכין להכלל בו יתברך יותר ויותר, וזהו תכלית מדריגה העליונה, אשרי הזוכה להגיע אל השגה כזו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שמדת הקנאה היא ההתחלה של שאר כל מיני מדות רעות, ומביאה את האדם לידי שנאה רשעות ורציחה רחמנא ליצלן, שזהו עיקר השקר המתגבר בעולם, כי שק"ר ראשית תיבות ש'נאה ק'נאה ר'שעות (ר'ציחה), והאות המתווק הוא ק' שהוא הקנאה, כי ממנה בא הכל, כי מתחילה אדם מתקנא באחרים וחומד מה שיש להם, וזה נותן לו היתר לשנאותו, כי הרי נדמה לו שעומד בדרכו ומפריע לו, ולכן כבר מותר לשנאותו, ובאמת אין שום היתר לשנוא בר ישראל, והוא לאו מפורשת בתורה (ויקרא י"ט) לא תשנא את אחיך בלבבך, והוא לאו תמידי שעוברים עליו כל עת ורגע שיש בלבו שנאה על בר ישראל, ובני אדם מחפשים כל מיני טעמים וסיבות לאריכות הגלות, ועל מה צריכים לעשות תשובה, ובינתיים אינם שמים על לב שעיקר אריכות הגלות הוא רק מחמת שנאת חנם, שמקנאים אחד בהשני ושונאים אותו, וזהו עיקר הגלות, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (יומא ס"ט): בית ראשון נחרבה מחמת עבודה זרה גילוי עריות שפיכות דמים, ובית שני נחרבה מחמת שנאת חנם, ועדיין מרקד בינן, ומהשנאה בא רשעות

ורציחה, כי מרוב שנאה שבוער בו, מתיר לעשות לו רשעות, עד שלבסוף מתיר את דמו לרוצחו ממש רחמנא ליצלן, והכל התחיל ממדת הקנאה, שלא היה יכול לסבול גדולת חבירו, ונדמה לו שלוקח ממנו משהו, וזה הביא אותו אחר כך לכל המדות רעות, ולכן אשרי מי שזוכה להכניס בעצמו דעת אמיתי, להבחין בין טוב לרע, שעל ידי זה יהיה נחשב כאילו נבנה בית המקדש בימיו, ולא יעלה בלבו קנאה על שום בריה שבעולם, רק יהיה כל חשקו ורצונו לקנאות קנאת ה' ולהכלל בו יתברך לגמרי, ואז טוב לו בזה ובבא לנצח, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה הגילוי הנ"ל שיכולים לראות את כלי בית המקדש על החליף של שוחט הגון, הלא מלביש רביז"ל בפסוק מפרשת השבוע, שאמר יצחק לעשו (בראשית כ"ז) שא נא בליך תליך וקשתך וגו', ודרשו חכמינו הקדושים (מובא שם בפירש"י) חדר סכינך ושוחט יפה שלא תאכילני נבילה, שהזהיר אותו על בדיקת הסכין שתלוי בדעת כנ"ל, והנה בסמוך לפני זה מצינו איך שיצחק הוכיח את אבימלך ואנשיו על מדת הקנאה והשנאה, ועל הרשעות שעשו לו, וכמו שכתוב (בראשית כ"ו) ויהי לו מקנה צאן ומקנה בקר וגו' ויקנאו אותו פלישתים, וזה גרם להם לשנוא את יצחק ולעשות לו רשעות, וכמו שכתוב (שם) וכל הנארות אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלישתים וימלאום עפר ויאמר אבימלך אל יצחק לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד, ולכן אחר כך כשהתחרטו ובאו אל יצחק לכרות עמו ברית, אמר להם יצחק, (שם) מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אותי ותשלחוני מאתכם, שהוכיח אותם על מדת הקנאה, ואל מה הקנאה הביאה אותם, ששנאו אותו, ואחר כך עשו לו רשעות, ויאמרו ראו ראינו כי היה הוי"ה עמך וגו', שראו את עוצם מעלתו של יצחק אבינו ואת גודל דעתו איך לא נקם בהם ולא עשה להם רעה, כי היה דבוק בו יתברך בתכלית הדביקות, ולא היה שייך אצלו שמץ של קנאה ושנאה, רק אחז במדריגת "בקנאו את קנאתי", וזהו שנשמך אחר כך הציווי לעשו, שא נא בליך תליך וקשתך וגו' חדר סכינך יפה וכו', כי גם זה תלוי בשלימות הדעת הנ"ל שהוא בחינת בנין בית המקדש, והבן, והשם יתברך יזכינו להגיע אל שלימות המוחין והדעת, שלא יעלה בלבינו קנאת שום בריה, ונזכה להכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

